

káciu hraničných priechodov, komunikácií, letísk, výcvikových priestorov a časti teritória ČSSR, v ktorých sa nachádzalo nielen najväčšie zoskupenie vojsk ČSLA, ale i časti územia, ktoré sa dali najlepšie využiť pre prípadnú obranu. Všetky uvedené aspekty boli neskoršie v plnej miere využité pre vstup vojsk piatich armád Varšavskej zmluvy na územie republiky v noci z 21. na 22. augusta 1968.

● Celý priebeh cvičenia ukázal na vysokú akcieschopnosť štábov armád (1., 4. A, 10. LA a 7. A PVOŠ) zapojených do cvičenia, čo sa prejavilo v samotných augustových dňoch, kedy im bola hlavne sovietskym velením venovaná prednostná pozornosť.

Pre hlbšie objasnenie otázok samotného cvičenia Šumava a odsunov vojsk z územia ČSSR však bude aj ďalej potrebné preštudovať nielen archívne fondy uložené v našich archívoch, ale i v zahraničí.

RACIONALIZACE ŘÍDÍCÍCH PROCESŮ V ARMÁDĚ SRN

Problematika výstavby ozbrojených sil a uvolňování finančních částek na zabezpečování chodu (v našich podmínkách – přežití) armády není záležitostí ryze československou.

Jednotlivými otázkami celkového chodu všech funkčních prvků armády počínaje zabezpečením osob v základní službě i z povolání, výcvikem, vývojem, nákupem, provozem i údržbou veškeré nezbytné techniky, zbraní, systémů až po zabezpečování koncepčních, řídicích, kontrolních, průzkumných prvků se všemi náležitostmi se zabývají příslušná funkčně koncepční a ekonomická centra naší armády. Za současných podmínek tím spíše, a právě proto nyní, lze považovat zkušenosti soudobé německé armády v myšlenkách plk. dr. R. Kriesinga v oblasti racionalizace řídicích procesů za přínosné i našemu pojetí hospodárnosti vojenského řídicího procesu a manažerství.

Prosazení „hospodárnosti“ ve vojenském řídicím procesu

Počínaje vznikem bundeswehru NSR do počátku sedmdesátých let byla prodiskutována a přijata nezbytnost, že ve vojenské činnosti musí být více sledováno ekonomické hledisko.

Až do současnosti existovala různá omezení k tomu, jak toto hledisko dobře teoreticky skloubit s „vojenským podnikově hospodářským určením“, také s pochopením jeho použití jako podnikově hospodářského instrumentáře a metod prakticky účinných na všech úrovních vojenské činnosti, které je možné zde prosadit.

„Hospodárné zacházení“ s užitkovými zbraňovými systémy a výzbrojí musí být závazné pro každého vojáka bundeswehru téměř všech hodností – je uvedeno v příručce G. Kirchhoffa pro ekonomii obranné politiky, která se objevila v roce 1986.

Východním bodem k formování hospodárního myšlení a jednání je stále znovu a znovu propagovaná, dnes všeobecně přijatá představa, že bundeswehr jako hospodářský podnik je „otevřeným podnikem“ (nebo také podnikem služeb zabezpečení, hotovostní věcně výkonný podnik), který vyrábí odstrašení. Tím odpovídá obsahu občanské ekonomie každé hospodářské jednání z imaginárního hlediska, kde je k dispozici „nedostatek zboží“; stalo se také ústřední kategorií tzv. ekonomického principu platného i pro bundeswehr. Zdůraznění „nedostatku“ nebo „omezení“ slouží také jako prostředek a podnět k tomu, aby bylo požadováno co nejefektivnější použití těchto peněz. Tedy stanovení zákonných podmínek pro uspokojení účinného použití sil a prostředků vyčleňovaných „podniku“ bundeswehru ze státního rozpočtu.

V požadavku je pevně stanoveno, že **základní zásadou**, která stojí za pozornost, je **hospodárnost**. Při rozdílných názorech je zpětně dotažena hospodárnost do příznivějších relací mezi požadovaným cílem a vynaloženými prostředky.

Právě z její původní funkce je vyvozena podniková hospodárná nauka (BBWL), která má ústřední místo v řízení. Takže je možné k ní počítat i teorii řízení vojenské ekonomie uplatňované v bundeswehru. Všeobecná nauka o řízení je vyučovacím předmětem v péči odborných podnikových skupin a organizačních vědeckých předmětů vojenských vysokých i odborných škol. V příručce o řízení v bundeswehru používané ve velitelské akademii bundeswehru (Řízení bundeswehru, sešit 2/1988) byla formulována **hospodárnost** přímo jako **základní zásada organizace velení**. **Při volbě poměru mezi náklady a výsledkem musí být vybrána ta nejpříznivější možnost ve smyslu dodržení veškerých platných nařízení.**

Týž požadavek se znovu promítá a střetává v bundeswehru s tím, že uskutečnění se stále více a častěji (zčásti) střetává s protichůdným diskutovaným vydáváním rozkazů, tzv. **příkazovým nařizovacím prvkem**, který sám o sobě je ekonomickým principem působícím:

- čistou a jednoznačnou formulací,
- nejučelnějším nasazením sil a prostředků vycházejících z dlouhodobě budovaných a propojených sdružených řídicích prostředků,
- dostatkem nezbytného času, sil a prostředků, jakož i poskytnutím patřičných práv k tomu, aby se velitel mohl rozhodovat a nařizovat dle měnící se bojové situace v odpovídajícím prostorově dostatečném čase pro jednání a
- srovnáváním cílů, prostředků pomoci služebnímu doзору i kontrolu.

V základech pro řízení v americké armádě zaujímají vojenskoekonomické požadavky vedení boje obdobné místo (Principles of war). Za základní zásadu je požadováno nejučelnější nasazení sil a prostředků (ekonomie boje – economy of war).

Racionalizace řídicích procesů pomoci EDV

Při plánování bundeswehru na příští léta byly **za rozhodující prvky prohlášeny průzkum a řízení**, které budou považovány za podstatný násobitel bojové hodnoty vojenských jednotek, především pro vojensky účinné nasazení zbraňových systémů. Dle mínění velení bundeswehru je vedle ekonomie velkého času, sil a prostředků

považována informace za důležitou veličinu, protože je požadován neustále vzrůstající příjem informací pomocí výkonných průzkumných a počítačů řízených zbraňových systémů umožňující uspokojovat poptávku po informacích, které jsou nezbytné k velení a nasazení vhodných prostředků při vedení moderního boje.

Uvedená přesunutá pozornost na platformu tzv. zbraňových systémů je uskutečňována mimo jiné i dlouhodobým plánováním bundeswehru vyznačujícím se pokrokovou a technologickou koncepcí.

Např. z celkových výdajů 800 miliónů DM na rok 1986 bylo poskytnuto pro:

- náklady na nákup zbraní/provoz zbraní	asi 29 %,
- průzkum /velení	asi 26,5 %,
- pohyblivost /dopravu	asi 22 %,
- ochranu	asi 11 %,
- plánování, rozhodování, hodnotící pomoc	asi 7,9 %.

Podle odhadu činí celkové náklady na opatření a zavedení moderní informační techniky v bundeswehru 5 až 10 % „zvláštního plánu 14“.

K účinné řídicí činnosti byl požadován nepřetržitý průzkum vedený do hloubky 600 až 800 km, bezodkladný a nerušený přenos jeho výsledků z míst velení ke zbraňovým systémům a použitelnosti až k patřičným úrovním řízení. K tomu mají být použity technologie, jako jsou EDV řídicí a informační systémy, bojové rádiové stanice využívající milimetrové vlny, různé čidlové systémy, družicový průzkum, přenos obrazu ve skutečném čase, mobilní a plně digitalizovaná komunikační síť s bezdrátovými výběrovými sítěmi pro mobilní koncové účastníky až k automatizovaným ústředním i pracovním počítačům u praporů a samostatných rot.

Řídicí, dálkové a průzkumné systémy jsou budovány pod značkou C³I (command, control, communication, intelligence – velení, kontrola, spojení, průzkum). Uskutečňování programu FOFA umožňuje až do muže družicovým průzkumem fotooptický pohled.

Současně je usilováno dosáhnout čtyřstranné intermobility v devadesátých letech mezi národními řídicími systémy: vojsk SRN (HEROS), Francie (SACRA), Velké Británie (WAVELL) a ozbrojených sil Spojených států amerických (MCS) až po úroveň velení sborům, divizím a brigádám.

Je pokračováno v řídicím systému leteckých sil (Luftwaffe) EIFEL, který byl zpracován počátkem šedesátých let a v letech 1973 až 1977 procházel ověřovacími zkouškami, nejprve na třech stanovištích s příslušnými 80 stanicemi dat. V roce 1989 byl systém EIFEL 1 hotov se 20 počítači a více než 700 místy dat ve 240 svazcích a služebních stanovištích. EIFEL byl doplněn vedlejšími programy, jako jsou DISTEL pro letecký útok, STYL pro úkoly dopravy a SYSLOG pro týlové zabezpečení leteckých ozbrojených sil (Luftwaffe). EDV chráněný řídicí systém bude použit nebo vybudován obdobně i u námořnictva (AEGIR/MNQ, SATIR, AGEIS, PALIS) a pro obdobné týlové zabezpečení (např. MILSTRIP/MILSTRAP, PERFIS, ILIMS, KOSMOS, MISPL).

Mimo vzrůstající význam EDV je řídicí činnost stále více odkázána na to, že musí být zabezpečena i za podmínek ztráty zavedení informační techniky. Výstavba nového základního řídicího prostoru – řídicí služby – zdůrazňuje význam funkčně činného vojenského řízení v bundeswehru SRN.

Zavedení manažerské techniky

Účinné zavedení vhodných řídicích prostředků musí být nejdříve zabezpečeno odpovídající organizací řídicích, plánovacích a správních prací. K tomu udržuje také zvlášť úzké kontakty velení bundeswehru s řídicími místy monopolů.

V roce 1964 byl v návaznosti na plánovací systém Pentagonu zaveden střednědobý pětiletý plán, v roce 1965 bylo vybudováno operační resortní středisko pro systémové analýzy problémů vyzbrojování a vedení války, v roce 1968 byl přijat PPB systém (planing – programming – budgeting, tj. plánování, programování, dotování) uskutečněný americkou společností Rand Corporation. V roce 1984 přijalo dokonce spolkové ministerstvo obrany SRN konečně dlouhodobý plán na 15 let. K jeho cíli bylo v roce 1985 zcela otevřeně řečeno na zvláštním semináři bundeswehru o plánu nákupu: „... průmysl včas reaguje na výhledové plány bundeswehru, proto má příležitost směřovat svoji dlouhodobou politiku odpovídajícím způsobem“.

Jak hluboké jsou vazby mezi zbrojním průmyslem a bundeswehrem SRN svědčí i to, že se vzájemně na informačních pobytech objevují manažeři spolu s důstojníky bundeswehru. Intenzivní výcvik manažerů v otázkách personálního vedení, týlového zabezpečení a vnitřního (politického) vedení pro důstojníky na jedné straně, k výchově k zocelení, překonávání strachu a posílení personálních vazeb pro průmyslové manažery na straně druhé, byly ujasněny cíle „náviku přežití“ ve škole bojových jednotek. Zde na jedné straně odolnost k bojové činnosti – na druhé odolnost v obchodování, stěží se činil rozdíl.

Jako podstatný prostředek plánování, organizace i kontroly zbrojení a vojenské činnosti byl v bundeswehru zaveden v roce 1970 rozpočtově početní systém. Je možné ho využít ke kalkulaci vojenských procesů, k vyčíslení konkrétních i dalších požadovaných nákladů.

Praxe u vojsk sice prokazuje určité hranice, kdy jsou náklady převedeny čistě na peníze, které se však těžko při řízení jednotky mohou vystihnout, jakožto vojenské činnosti s podílem fiktivní hodnoty vojenského výkonného procesu.

Proto mohou být použity k racionalizaci vojenských ekonomických procesů metody systémové analýzy, nauka o organizaci REFA, analýzy výdajů a požadavků a jiné matematicko-ekonomické metody.

-JM-

